

Majandus- ja taristuministri 19. novembri 2022. a määruse nr 90 „Biokütuse, biometaaniga ja elektrienergia statistikaga ning kasvuhoonegaaside heitkoguste statistikaga kauplemise kord“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

Määrus kehtestatakse vedelkütuse seaduse § 2⁶ lõike 4 alusel.

1.1. Sisukokkuvõte

2023. aasta 20. novembril jõustus Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2023/2413, millega muudetakse direktiivi (EL) 2018/2001, määrust (EL) 2018/1999 ja direktiivi 98/70/EÜ seoses taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamisega ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv (EL) 2015/652. Direktiiviga muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2018/2001 taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta (edaspidi *taastuvenergia direktiiv* või *direktiiv*). Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga (EL) 2023/2413 on tunnistatud kehtetuks Euroopa Liidu kütusekvaliteedi direktiivi artiklid 7a–7e (Fuel Quality Directive e FQD), mis käsitleb kütuse elutsükli jooksul tekkivate kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise kohustust. Kohustus tunnistatakse kehtetuks atmosfääriõhukaitse ja teiste seaduste muutmise seaduse jõustumisega. Määrus reguleerib kohustuse täitmisega seotud statistikaga kauplemist. Kuna kohustus tunnistatakse kehtetuks, pole enam vaja ka statistikaga kauplemist reguleerida. Määrus mõjutab eeskätt Eleringi, kelle opereerida on statistikaga kauplemise platvorm ja kes peab vastavad funktsioonid sulgema.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja koostas Kliimaministeeriumi energeetika osakonna taastuvenergia ekspert Hans Markus Kalmer (hans.kalmer@kliimaministeerium.ee, 626 9120). Eelnõu õigusekspertiisi tegi Kliimaministeeriumi õigusosakonna nõunik Helen Holtsman (helen.holtsman@kliimaministeerium.ee, 626 2820). Eelnõu keeletoiemuse tegi Justiits- ja Digiministeeriumi õigusloome korralduse talituse toimetaja Inge Mehide (inge.mehide@justdigi.ee).

1.3. Märkused

Eelnõukohase määrusega muudetakse majandus- ja taristuministri 19. novembri 2022. a määruse nr 90 „Biokütuse, biometaaniga ja elektrienergia statistikaga ning kasvuhoonegaaside heitkoguste statistikaga kauplemise kord“ redaktsiooni avaldamismärkega RT I, 16.11.2022, 2.

Eelnõu on seotud atmosfääriõhukaitse ja teiste seaduste muutmise seaduse jõustumisega (eelnõu 697SE¹).

¹ Atmosfääriõhu kaitse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 697SE Riigikogu veebis - <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/3ce1abd6-78b0-49cf-bcaf-e1f7257485a9/atmosfaariohu-kaitse-seaduse-ja-teiste-seaduste-muutmise-seadus-taastuvenergia-direktiivi-muudatuste-ulevotmine/>

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Punktiga 1 muudetakse määruse pealkirja, kuna kütuse elutsükli jooksul tekkivate kasvuhoonegaaside (edaspidi ka KHG) heitkoguste statistikaga kauplemine lõpeb, sest atmosfääriõhukaitse seaduse ja teiste seaduste muutmise seadusega tunnistatakse atmosfääriõhukaitse seaduse (AÕKS) 5. peatüki 4. jagu „Kütuse elutsükli jooksul tekkivate kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamine“ (AÕKSi §-d 123¹–123⁴) kehtetuks, kuna Euroopa Liidu kütusekvaliteedi direktiivi artiklid 7a–7e on tunnistatud kehtetuks.

Punktiga 2 tehtav muudatus tuleneb punktist 1 ehk vaja on muuta ka määruse volitusnormi.

Punktidega 3–14 tunnistatakse kehtetuks lõiked, mis täpsustavad kasvuhoonegaaside heitkoguste statistikaga kauplemise korda. Need muudatused on vajalikud, kuna kasvuhoonegaaside heitkoguste statistikaga kauplemine AÕKSi muutmise järel lõpeb.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõuga kavandatud muudatused on kooskõlas Euroopa Liidu õigusega.

Muudatused on seotud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga (EL) 2023/2413, milles on tunnistatud kehtetuks Euroopa Liidu kütusekvaliteedi direktiivi (direktiivi 98/70/EÜ) artiklid 7a–7e.

4. Määruse mõju

Määrusel puudub otsene mõju, kuna tegemist on tehniliste muudatustega, mis tulenevad atmosfääriõhukaitse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu muudatustest.

Mõju sihtrühmad

Sihtrühm 1: VDSis registreerunud kütuse- ja elektritarnijad: AS Terminal, Circle K Eesti AS, Neste Eesti AS, AS Alexela, Olerex AS, Jetoil AS, Propaan AS, Enefit AS, Tallinna Linnatransport AS, OÜ Liff Mobility, Electric Terminal OÜ, Biometaan OÜ, Krooning AS, AS Elenger Grupp, Bioforce Infra OÜ, Eleport OÜ, Jetgas OÜ, Thori Tanklad OÜ ehk kokku 18 ettevõtet

Sihtrühm 2: Keskkonnaamet, EMTA (haldab VDS-BIOD, mida kasutab KeA), Elering

Sihtrühmale 1 avalduv mõju: ettevõtjad ei pea enam esitama aruandeid ega seega statistikaga kaupleva, kuna kohustus kaob.

Sihtrühmale 2 avalduv mõju: Elering sulgeb KHG statistikaga kauplemise platvormi ja infovahetuse Keskkonnaametiga.

Kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise kohustuse kaotamisega seotud laiemad mõjud on järgmised.

Mõju elu- ja looduskeskkonnale ning kliimasoojenemisele

Mõju elu- ja looduskeskkonnale ning kliimasoojenemisele on laias laastus neutraalne. Atmosfääriõhukaitse ja teiste seaduste muutmise seaduse ning käesoleva eelnõuga kavandatud muudatused aitavad kaasa KHGde lokaalsele vähendamisele, sest kaob võimalus osta teistest

riikidest seelses töötlemiseelses etapis tekkivate KHGde heite vähendamise kvoote. UER-sertifikaadid (Upstream Emission Reduction Certificates) on Euroopa Liidu kütusekvaliteedi direktiivis tunnustatud kui üks võimalus saavutada kütuste põhjustatud kasvuhoonegaaside vähendamise eesmärgi. UER-sertifikaadid võimaldavad tarnijatel saavutada osa sellest eesmärgist, keskendudes heitkoguste vähendamisele kütuse tarneahela varasemates etappides. Töötlemiseelses etapis tekkiv heide on kogu KHG-heide, mis tekib enne tooraine sisenemist rafineerimis- või töötlemisettevõttesse, kus toodetakse fossiilseid kütuseid, sh mootoribensiini, fossiilset diislikütust jne. UER-sertifikaate väljastatakse kriteeriumitele vastavate tegevuste eest. Juba väljastatud UER-sertifikaadid võidakse müüa kütusetarnijatele, kes saavad neid omakorda arvestada eesmärgi täitmisel. Näiteks saavutati 2022. aastaks seatud eesmärk töötlemiseelses etapis tekkiva heite vähendamise projektidega, mille tulemusel vähenes kasvuhoonegaaside heide 151 409 tonni CO₂ ekv, mis moodustas transpordisektoris kasvuhoonegaaside 6% vähendamise nõudest tervelt 3,7%. Seega on Eestis 6% nõuet täidetud mitte peamiselt taastuvate kütuste tarbimisse lubamise ja kasutamisega, vaid eelkõige UER-sertifikaatidega, st fossiilse kütuse tootmist ja kasutamist toetavate tegevustega. UER-sertifikaadid on olnud aastate jooksul korduvalt Euroopa Liidus pettuseallikaks² ega ole kuidagi aidanud kaasa transpordisektori heite vähendamisele.

Majanduslik mõju

Väheneb kütuse- ja elektritarnijate halduskoormus, kuna nad ei pea enam jälgima kütuse elutsükli jooksul tekkivate kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise osakaalu ega soetama kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise kohustuse täitmiseks UER-sertifikaate (kvoodid kohustuse täitmiseks) ega esitama sellekohast aruannet. Ühtlasi on loodud eeldus, et kütusehind võib langeda. Kütusehinna languse suurust on keeruline hinnata, küll on sellel positiivne mõju majanduse elavdamisele.

Mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele

Vähesel määral väheneb koormus Keskkonnaametil, kes ei pea enam tegelema aruannete kontrollimisega, sh statistikakaubandusest tulenevate andmete kontrolliga.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamisega ei kaasne riigieelarvele ega kohaliku omavalitsuse üksuste eelarvetele lisakulu. EMTA koos Keskkonnaametiga sulgeb kütusetarnijatele kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise aruandluse platvormil vastavad funktsioonid. Kulu on minimaalne ning kaetakse asutuste omadest eelarvetest. Elering sulgeb kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise statistika platvormi, millega kaasneb vähesel määral IT-arenduskulu. Kulu kaetakse Eleringi enda eelarvest.

6. Määruse jõustumine

---

² <https://www.umweltbundesamt.de/en/press/pressinformation/uba-refuses-to-approve-certificates-for-eight-uer>

Määrus jõustub 1. märtsil 2026. Eelnõu on seotud atmosfääriõhukaitse ja teiste seaduste muutmise seaduse jõustumisega (eelnõu SE 697). Määrus peab jõustuma samal ajal seadusemuudatusega.

7. Eelnõu koostöölastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse koostöölastamiseks eelnõude infosüsteemis (EIS) Rahandusministeeriumile. Eelnõu saadetakse ettepanekute esitamiseks Eesti Transpordikütuste Ühingule ja ASile Elering, samuti teadmiseks Keskkonnaametile ning Eesti Maksu- ja Tolliametile.